

АРТЪР КЛАРК НАДПРЕВАРА ВЪВ ВЪОРЪЖАВАНЕТО

Част 0 от „Приказки от „Белия елен““

Превод от английски: Николай Николаев, 1975

chitanka.info

Както вече съм имал случай да отбележа, никой и никога не е успял да смути поне за момент Хари Първис, най-ценения от разказвачите в кръчмата „Белия елен“. В знанията му не можеш да се усъмниш, но къде ги е придобил? И с какво да си обясним интимността, с която говори за мнозина от членовете на Кралското дружество? Трябва да призная, че има доста хора, които не вярват на нито една негова дума, но ми се струва, че прекаляват. Напоследък показах това — може би по твърде неподходящ начин — в разговор с Бил Темпъл.

— Винаги атакуваш Хари — казах, — но трябва да признаеш, че забавлява всички ни. А не всеки би могъл да каже това за себе си.

— Я да излезем вън и да повториш това още веднъж! — каза Бил, който все още не можеше да понесе факта, че един американски издател бе отхвърлил сборника му с необикновено сериозни разкази под предлог, че не е намерил в тях нищо забавно. — Е, не днес, но може би през лятото, ако се срещнем някоя сряда тук. А сега ще си пийнеш ли твоето любимо ананасово сокче?

— Да, благодаря — отговорих. — Един ден ще си поръчам даже джин, само за да видя колко ще си шокиран. Мисля, че съм единственият посетител на „Белия елен“, който може да пие, *но не го прави*.

Разговорът свърши с това, защото точно в този момент влезе този, за когото ставаше дума. Нормално това би разпалило още повече спора, но този път Хари бе дошъл с някакъв чужд човек и ние решихме да си поиграем на добри момчета.

— Привет, господа — каза Хари. — Запознайте се с моя приятел Соли Блъмберг. Най-добрият специалист по специалните ефекти в Холивуд.

— Нека бъдем точни, Хари — обади се Блъмберг с тъжен глас, какъвто би могло да има сритано псе. — Не в Холивуд, а *извън* Холивуд.

Хари махна небрежно с ръка.

— Толкова по-добре за тебе. Сол е дошъл тук, за да отдаде таланта си на британската филмова промишленост.

— Значи съществува такава нещо като британска филмова промишленост? — попита Соли неспокойно. — В нашето студио никой не бе сигурен в това.

— Разбира се, че съществува. При това процъфтява. Правителството я облага с данъци, които я докарват на ръба на банкрута, а после ѝ връща живота с огромни субсидии. Така се прави в нашата страна. Хей, Дрю, къде е книгата за гости? И донеси две двойни за нас. Зад гърба си Соли има страшни преживявания и трябва да се подкрепи малко.

Ние изказахме съчувствията си и Джон предложи многозначително:

— Разкажете ни за тревогите си, ще ви олекне. А освен това за разнообразие ще послушаме нов човек.

— Не бъди толкова скромнен, Джон — прекъсна го Хари. — Аз винаги мога да те слушам. Но се съмнявам, че на Соли му се иска още веднъж да се върне към своите грижи. А, старче?

— Не, не искам — каза Блъмберг. — *Ти* им разкажи за всичко.

— Знаех си, че така ще стане! — прошепна на ухото ми Джон.

— Но от какво да започна? — попита Хари. — От интервюто, което даде на Лилиан Рос?

— Умолявам те, *само не от това!* — потръпна Соли. — Всичко започна от първата серия на „Капитан Зум“.

— „Капитан Зум“? — попита някой зловещо. — Тук смятаме споменаването на този сериен филм за невъзпитание. Надявам се, че не *вие* сте произвели тази отвратителна глупост, сър?

— Но, господа! — намеси се Хари с най-примириятелния си тон. — Не бъдете толкова взискателни. Ние не можем да прилагаме високите си критерии за оценка към всичко. Хората трябва да живеят от нещо. А освен това милиони деца *обожават* капитан Зум. Положително не бихте искали да разкъсвате невинните им сърчица, и то точно пред Коледа!

— *Ако наистина* обичат „Капитан Зум“, предпочитам да извия малките им вратлета!

— Ама че неподходящи чувства! Соли, много се извинявам заради някои от моите земляци. Та как се казваше първата серия?

— „Капитан Зум и нашествието от Марс“.

— Аха, спомням си. Казано в скоби, защо винаги нашествията при нас ги правят марсианците. Предполагам, че вината е у Уелс. Един прекрасен ден срещу нас ще бъде заведен междупланетен съдебен

процес за клевета — освен ако не успеем да докажем, че марсианците са ни клеветили по същия начин.

С удоволствие подчертавам, че никога не съм гледал „Нашествие от Марс“ („Аз го гледах — изстена някой от тези, които бяха седнали назад, — и до ден днешен се опитвам да го забравя!“). Но нека не се занимаваме с тази история като такава. Написана е от трима души, които седяха в една кръчма на булевард „Уилшир“. Никой не може да каже със сигурност, че до нашествие се е стигнало, защото авторите на сценария са били пияни или са пили, за да могат да се противопоставят. Трудно е да се ориентираш, но важно ли е? Соли се интересуваше само от специалните ефекти, които режисьорът искал от него.

Най-напред трябваше да направи макет на Марс. За тази цел прекара половин час над „Завоюването на Космоса“, а след като свърши четенето, нарисова скица, която в ръцете на декораторите се превърна в презрял портокал, издигащ се в пространството и заобиколен от безброй звезди. Това беше лесно. По-трудно бе да се справи с марсианските градове. Я се опитайте да измислите *напълно* чужда архитектура! При това да не е абсурдна. Съмнявам се, че това може изобщо да се удаде някому. Ако такава архитектура трябва да е смислена, тя не може да няма нещо общо със земната. Архитектурата на марсианския град, който в края на краищата бе построен в студиото, напомняше по неопределен начин на нещо като византийски стил леко коригиран от Франк Лойд Райт. Това, че никоя от вратите не водеше за никъде, нямаше никакво значение, достатъчно бе, че декорите дават достатъчно свободно място за бой с мечове и всякакъв друг вид акробации, изисквани от сценария.

Да, именно бой с мечове. Работата е там, че имахме работа с цивилизация, разполагаща с ядрена енергия, „лъчи на смъртта“, космични кораби и други модерни изобретения, но щом се стигаше до битка между капитан Зум и злия император Клъг, часовникът се връщаше няколко столетия назад. Наоколо стоеше множество от войници с излъчватели на смъртоносни лъчи, но никой от войниците *никога* не ги употребяваше. Е, почти никога. Защото понякога дъждът от искри все пак догонваше капитан Зум и му опърляше гащите, но с това всичко свършваше. Мисля, че винаги успяваше да избяга, защото

лъчите на смъртта не са в състояние да превишат скоростта на светлината...

Все пак тези внушителни излъчватели струваха много. Интересно е колко много труд се посвещава в Холивуд, за да се изработи някаква дребна подробност в глупав филм. Режисьорът на „Капитан Зум“ беше маниак на тема „лъчи на смъртта“. Соли проектира модела „М-I“, който изглеждаше като хибрид между противотанково оръдие и базука. От модела останаха доволни както режисьорът, така и творецът му (режисьорът — не през целия ден). Вечерта този велик човек нахълта разярен в студиото, носейки в ръце отвратително изделие, направено от пурпурна пластмаса, и обсипано с бутони, обективи и лостове:

— Виж това, Соли! — изрева той. — Синът ми го е получил вчера в супермаркета. Раздават ги заедно със солетите. Купуваш десет пакетчета и получаваш такъв излъчвател! И по дяволите, по-добри са от нашите! А освен това *действуват!*

Натисна лоста. Тънка струйка вода пробви декора и изчезна зад космическия кораб на капитан Зум, като загаси по пътя си цигарата, която гореше там в нарушение на противопожарните правила. Разбеснелият се сценичен работник излезе от „кораба“, видя кой го е полял и бързо се изтегли, мърморейки нещо за профсъюзите.

Моделът „М-II“ вече имаше всичко — включително телевизионен екран. Когато капитан Зум биваше внезапно нападнат от рикодерм, беше достатъчно да се включи телевизорът, да се изчака загряването на лампите, да се настрои на съответния канал, да се регулира звукът, да се фокусира картината, да се включи прицелното устройство и да се натисне спусъкът. За щастие сценаристите бяха създали капитан Зум с невероятно бързи рефлексии.

Новият модел направи голямо впечатление на режисьора и затова бързо бе пуснат в производството. Един по-специален модел — „М-Па“ бе приготвен за дяволската кохорта на император Клъг. Разбира се, двете страни никога не можеха да имат еднакво оръжие. Нали ви казах, че студията „Пандемик“ е побъркана на тема прецизност.

— Соли — каза режисьорът, играейки си с пластмасовото чудовище, попаднало в ръцете на сина му благодарение на рекламната любезност на произвеждащата солети фирма, — Соли, бих искал да имам излъчвател, който да действа, *както трябва.*

За щастие Соли успя да се дръпне встрани, така че водната струя не попадна в главата му, а обля снимката на Луела Парсънс.

— Пак ли почваш с това поливало? — изстена той.

— През идната седмица започваме да снимаме епизод 54 — „Пленници на хората-охлюви“. И понеже охлювите трябва да имат излъчватели, бих искал...

„М–III“ причини много грижи на Соли. Това трябваше не само да бъде нов модел, но и да „действува, както трябва“. Това бе предизвикателство към изобретателността на Соли и ако трябва да употребя определението на професор Тойнби, това бе предизвикателство, което получи съответен отговор.

За конструирането на „М–III“ бе употребена сложна техника. Соли се познаваше с един изобретателен инженер, който вече го бе спасявал в подобни положения. И този път се оказа надежден човек.

В новия модел бе употребена въздушна струя, създавана от малък, но много мощен електрически вентилатор. В тази струя бе впръсквана фина пудра. Когато всичко бе монтирано, излъчвателят бе много внушителен. Още по-голямо впечатление правеше шумът му. Актьорите така много се страхуваха от него, че играта им най-сетне започна да става по-жизнена.

Режисьорът беше във възторг — в продължение на цели три дни. После отново го налегнаха съмнения.

— Соли — каза той, — тези излъчватели са *прекалено* добри. Охлювите могат да опердашат капитана. Трябва да му дадем по-добро оръжие...

Точно тогава Соли разбра, че е позволил да го вмъкнат в надпревара във въоръжаването.

Съвсем не твърдя, че помня всички модели, които Соли и неговият приятел инженер построиха, докато се снимаше серията. Имаше сред тях такива, които изпускаха струи от цветни димни колела. Имаше генератор за висока честота, който създаваше огромни, макар и безвредни искри. И накрая възникна „М–XII“.

— „М–XIII“ — поправи го мистър Блъмберг.

Разбира се! Какви глупости приказвам! Това не би могъл да бъде *друг* номер! „М–XIII“ в никакъв случай не бе преносимо леко оръжие, макар някои от неговите предшественици да можеше да бъдат наречени така само от човек, обладаващ невероятно буйна фантазия.

Това бе дяволско съоръжение, което трябваше да бъде инсталирано на Фобос и да помогне при завладяването на Земята. Въпреки че Соли веднаж ми обясни научните принципи, по които действувал „М–ХІІІ“, моят прост разум не можа да ги смели... Но кой съм аз, та да се сравнявам с мозъците, създали „Капитан Зум“? Мога само да ви информирам какво трябваше да направят лъчите, а не как. Тяхна задача бе да предизвикат верижна реакция в атмосферата на нашата нещастна планета, при която азотът и кислородът от въздуха да се свържат химически. Това би трябвало да има фатални резултати за живота на Земята.

Не зная дали трябва да се тревожа или да се радвам от това, че Соли предостави всички подробности от конструкцията на този приказен модел „М–ХІІІ“ на своя талантлив помощник. Въпреки че подробно разпитвах, той ми каза само, че цялата машина била висока около 6 фута^[1] и напомняла хибрид между 200-инчов^[2] телескоп и противовъздушно оръдие. Но каква информация е това описание?

Каза ми също, че машината била снабдена с много радиолампи и със страшно голям магнит. И че трябвало да създаде безвредна, но ефективна електрична дъга, която под влиянието на електромагнита да може да се деформира и приема различни и интересни форми. Така твърдеше изобретателят и аз нямам повод да не му вярвам.

По нещастно стечение на обстоятелствата (после това се прие като пръст божий) Соли не бе в студиото, когато за пръв път изпробвали „М–ХІІІ“. За най-голямо негово неудоволствие в този ден трябваше да замине за Мексико (Ама, че късмет си имал, Соли!). Следобед очаквал да му позвъни по телефона един от приятелите, но когато най-сетне му се обадили, новината била не тази, която смятал да получи...

Деликатно казано, „М–ХІІІ“ имал истински успех. Не се знае точно какво е станало, но по чудо никой не бил убит, а пожарникарите успели да спасят съседните на студиото сгради. Звучи невероятно, но фактите са несъмнени. „М–ХІІІ“ трябвало да излъчи условни „лъчи на смъртта“, но се случило друго. *Нещо* излязло от проектора и преминало през стената на студиото, сякаш тя била от въздух. Наистина след секунда там просто вече нямало нищо. Ръбовете на огромната дупка вече започвали да тлеят, когато се срутил покривът...

Докато Соли не убеди Федералното бюро за разследване, че това е било само грешка, ще е по-добре да се държи по-далеч от границите на Щатите. И до днес експерти от Пентагона и от Комисията по атомна енергия дискутират над развалините...

А какво бихте направили вие на мястото на Соли? Невинен е, но как да го докаже? Може би щеше да се върне и да подложи главата си, но си припомнил, че някога приел на работа един човек, който в избирателната кампания през 1948 година подкрепял Хари Уолас. Това би предизвикало вероятно известни обяснения, а Соли освен всичко друго бе и твърде изморен от „Капитан Зум“. За това пристигна тук. Не сте ли чували за някоя британска филмова компания, където би могъл да намери работа? Но — много ви моля! — става дума само за исторически филми. Соли няма да се докосне до нищо, създадено след епохата на лъковете...

[1] 1 фут — 30,5 см (бел. превод.) ↑

[2] 1 инч — 25,4 мм (бел. превод.) ↑

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 44/1975 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.